

SPRAWOZDANIE
Z NADZORU PEDAGOGICZNEGO
SPRAWOWANEGO PRZEZ DYREKTORA
OŚRODKA ROZWOJU POLSKIEJ EDUKACJI
ZA GRANICĄ W WARSZAWIE
W ROKU SZKOLNYM 2022/2023

Wstęp

Dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (dalej także: „ORPEG”) sprawował w roku szkolnym 2022/2023 nadzór pedagogiczny na podstawie poniższych aktów prawnych:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 sierpnia 2019 r. w sprawie powierzenia Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołami polskimi oraz szkołami i zespołami szkół w Polsce i za granicą, a także wykonywania w odniesieniu do nich zadań organu prowadzącego oraz zadań związanych z awansem zawodowym nauczycieli tych szkół (Dz. U. z 2019 r. poz. 1626);
- Statut Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą: Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (Dz. Urz. MEN z 2019 r. poz. 34 z późn. zm.) oraz Zarządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie Statutu Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (Dz. Urz. MEiN z 2023 r. poz. 23);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2019 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. z 2019 r. poz. 1652 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1551 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.).

Dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, sprawując nadzór pedagogiczny, podejmuje działania mające na celu podnoszenie jakości procesu kształcenia w nadzorowanych szkołach na wszystkich etapach edukacyjnych.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami polskimi przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej (zwanych dalej także „szkołami polskimi”) oraz Szkołą Podstawową im. Komisji Edukacji Narodowej i Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej (zwanych dalej

także „szkołami w Polsce”) był sprawowany przez Dyrektora ORPEG oraz Wicedyrektora ds. szkół polskich oraz awansu zawodowego nauczycieli.

W roku szkolnym 2022/2023 ORPEG nadzorował **74 szkoły polskie** przy placówkach dyplomatycznych, urzędach konsularnych oraz przy przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz 4 sekcje polskie funkcjonujące we francuskim systemie oświaty. Przed 1 września 2022 r. funkcjonowało 69 szkół polskich. Z dniem 1 września 2022 r. rozpoczęła działalność nowa placówka - Szkoła Polska przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Reykjavíku z siedzibą w Keflavíku, zgodnie z Zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie założenia Szkoły Polskiej przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Reykjavíku z siedzibą w Keflavíku (Dz. Urz. MEiN z 2022 r. poz. 48). Ponadto w roku szkolnym 2022/2023 Zarządzeniami z dnia 2 września 2022 r. (poz. 82-85) Minister Edukacji i Nauki założył 4 nowe szkoły polskie na terenie Niemiec:

- 1) Szkołę Polską przy Konsulacie Generalnym RP w Hamburgu z siedzibą w Bremie,
- 2) Szkołę Polską przy Konsulacie Generalnym RP Kolonii z siedzibą w Essen,
- 3) Szkołę Polską przy Ambasadzie RP w Berlinie z siedzibą w Lipsku oraz
- 4) Szkołę Polską przy Konsulacie Generalnym RP w Hamburgu z siedzibą w Hanowerze.

1 września 2022 r. wszedł w życie art. 25a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, na mocy którego w szkołach polskich przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej są organizowane **oddziały dziecięce** dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat, umożliwiające naukę w języku polskim, zgodnie z programem nauki i planem nauczania dla oddziałów dziecięcych. W roku szkolnym 2022/2023 funkcjonowało **30 oddziałów dziecięcych** w 22 szkołach polskich.

W szkołach polskich naukę pobierało 15 043 uczniów, w tym 367 dzieci w oddziałach dziecięcych, a w sekcjach polskich funkcjonujących w szkołach we Francji – 482 uczniów.

Do realizacji procesu edukacyjnego w szkołach polskich i sekcjach polskich we Francji zatrudnionych zostało 568 nauczycieli.

W roku szkolnym 2022/2023 w kształceniu na odległość w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej oraz w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej w Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w Warszawie uczestniczyło łącznie 1726 uczniów.

Ramowy plan nauczania realizowało łącznie 416 uczniów:

- a) w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej – 248 uczniów,
- b) w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej – 168 uczniów.

Uzupełniający plan nauczania realizowało 1310 uczniów:

- a) w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej – 1142 uczniów,
- b) w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej – 168 uczniów.

Do realizacji procesu edukacyjnego w szkołach w Polsce zatrudnionych zostało 26 nauczycieli, w tym:

- 24 nauczycieli realizowało programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego,
- 13 nauczycieli realizowało programy nauczania uwzględniające ramy programowe kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich.

Podstawowe założenia kontroli

1. Kontrola to działanie organu sprawującego nadzór pedagogiczny prowadzone w szkołach w celu oceny:
 - a) stanu przestrzegania przepisów prawa, dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły,
 - b) przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole,
 - c) efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły.
2. Kontrole mają charakter planowy i doraźny.
3. Kontrola doraźna jest realizowana w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieprzewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego, w tym w szczególności potrzeba

przeprowadzenia kontroli w związku z wpływającymi do ORPEG skargami, wnioskami i innymi sygnałami.

4. Czynności kontrolne prowadzone są z zachowaniem zasad:
 - 1) współdziałania z dyrektorem szkoły oraz nauczycielami;
 - 2) tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi szkół;
 - 3) pozyskiwania informacji zapewniających obiektywną i pełną ocenę działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły;
 - 4) przestrzegania terminów określonych w przepisach prawa oświatowego, za co odpowiedzialni są wizytatorzy przeprowadzający kontrolę.
5. Przeprowadzanie w szkole czynności kontrolnych nie może zakłócać pracy szkoły.

Planowanie kontroli

1. Wicedyrektor ds. szkół polskich oraz awansu zawodowego nauczycieli w porozumieniu z Dyrektorem ORPEG opracowuje wykaz szkół, które w danym roku szkolnym powinny być objęte kontrolą planową.
2. Liczba i tematyka kontroli planowych w szkołach jest ujęta w opracowanym na każdy rok szkolny planie nadzoru pedagogicznego Dyrektora ORPEG.
3. Dyrektor ORPEG i Wicedyrektor ds. szkół polskich oraz awansu zawodowego nauczycieli decydują o konieczności przeprowadzenia kontroli doraźnej, uwzględniając ustalenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, otrzymywane informacje o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu szkół, jak również rekomendacje wynikające ze spostrzeżeń wizytatorów podczas gromadzenia informacji i danych dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły oraz spostrzeżeń podczas pobytu w szkołach w trakcie kontroli planowych. Ponadto kontrola doraźna może być wszczęta w związku z rozpoczęciem procedury oceny pracy osoby kierującej szkołą lub w związku ze zgodą Dyrektora ORPEG na zawieszenie zajęć stacjonarnych na cały rok szkolny ze względu na aktualną sytuację, kiedy może być zagrożone zdrowie lub bezpieczeństwo uczniów.

Narzędzia badawcze stosowane podczas kontroli szkół

1. Kontrola planowa jest przeprowadzana z wykorzystaniem arkuszy kontroli wprowadzonych zarządzeniem Dyrektora ORPEG.

2. Kontrola doraźna jest przeprowadzana z wykorzystaniem protokołów kontroli zatwierdzonych przez Dyrektora ORPEG.

Tryb przeprowadzania kontroli

1. Kontrola przeprowadzana jest przez wizytatora lub zespół wizytatorów wyznaczonych przez Dyrektora ORPEG lub inną osobę działającą z jego upoważnienia.

2. Kontrolę planową i doraźną przeprowadza się na podstawie imiennego upoważnienia wydanego przez Dyrektora ORPEG lub osobę działającą z jego upoważnienia.

Kontrole planowe

W roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono 5 kontroli planowych w nadzorowanych szkołach polskich:

- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Paryżu z siedzibą w Lille** w dniach 18-19 marca 2023 r. o tematyce:

Realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego zgodnie z aktualnym stanem prawnym w roku szkolnym 2021/22 i 2022/23.

- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Atenach z siedzibą w Chanii** w dniu 1 kwietnia 2023 r. o tematyce:

Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów w roku szkolnym 2021/2022 i 2022/2023.;

- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Atenach z siedzibą w Heraklionie** w dniu 2 kwietnia 2023 r. o tematyce:

Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów w roku szkolnym 2021/2022 i 2022/2023.;

- w **Szkole Polskiej im. Ireny Sendlerowej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cavan** w dniu 15 kwietnia 2023 r. o tematyce:

Zgodność realizacji zajęć edukacyjnych z języka polskiego i wiedzy o Polsce z ramami programowymi kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich, w szczególności w zakresie treści z historii i teraźniejszości w roku szkolnym 2022/23;

- w Szkole Polskiej im. Lotników Polskich przy Ambasadzie RP w Londynie w dniach 19-20 kwietnia 2023 r. o tematyce:

Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie wykonywania planowych zadań związanych z nadzorem pedagogicznym w roku szkolnym 2021/2022 i 2022/2023.

Wyniki kontroli:

W Szkole Polskiej im. Ireny Sendlerowej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cavan nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w przypadku pozostałych skontrolowanych szkół polskich wydano zalecenia.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych kontroli planowych:

1. Dostosować planu nadzoru pedagogicznego do specyfiki pracy szkoły polskiej realizującej uzupełniający plan nauczania.
2. Rzetelnie dokumentować realizację planu nadzoru pedagogicznego, w tym kontrole (odniesienie się do zaplanowanych tematów kontroli z podaniem sposobu realizacji) i wspomaganie (np. informacje o ukończonych szkoleniach i kursach przez nauczycieli).
3. Protokołować zebrania rady pedagogicznej w sposób rzetelny i pełny (protokół winien zawierać wymagane załączniki).
4. Rzetelnie i systematycznie prowadzić dzienniki lekcyjne, zgodnie ze stanem faktycznym.
5. Punktualne rozpoczynać i kończyć zajęcia edukacyjne, zgodnie z planem lekcji.
6. Na wszystkich zajęciach edukacyjnych, w tym wydarzeniach, imprezach, wyjściach organizowanych w ramach kalendarza roku szkolnego ustalonego w arkuszu organizacji szkoły sprawdzać i odnotowywać frekwencję uczniów.
7. Dokumentować w sposób jednolity oraz chronologicznie gromadzić uchwały rady pedagogicznej oraz zarządzenia dyrektora wraz z załącznikami.
8. Uzupełnić dzienniki lekcyjne.
9. Prowadzić księgi uczniów zgodnie z przepisami prawa.

10. Prostować błędy i oczywiste omyłki w dokumentacji szkolnej zgodnie z przepisami prawa.

Zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego przeprowadzono kontrolę planową w **Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie** (nauczanie ramowe) w dniu 4 sierpnia 2023 r. o tematyce:

Zgodność z przepisami prawa zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego dzieciom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrole doraźne

W roku szkolnym 2022/2023 wizytatorzy ORPEG przeprowadzili 6 kontroli doraźnych w nadzorowanych szkołach polskich:

- w **Szkole przy Ambasadzie RP w Kijowie** w trybie zdalnym w dniach 17-19 stycznia 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Sprawowanie przez Dyrektora nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2022/2023.
- 2) Prowadzenie dokumentacji w roku szkolnym 2022/2023.
- 3) Organizacja pracy Szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

- w **Szkole Polskiej im. Katarzyny Jagiellonki przy Ambasadzie RP w Sztokholmie** w trybie zdalnym w dniach 20-22 lutego 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Współpraca organów szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Moskwie** w trybie zdalnym w dniach 2-4 marca 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Sprawowanie przez Dyrektora nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2022/2023.
- 2) Prowadzenie dokumentacji w roku szkolnym 2022/2023.
- 3) Organizacja pracy Szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

- w **Szkole Polskiej im. Janusza Korczaka przy Ambasadzie RP w Dublinie** w dniu 16 kwietnia 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Poprawność merytoryczna i metodyczna prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w roku szkolnym 2022/2023;
- 2) Prawidłowość prowadzenia i przechowywania dokumentacji przebiegu nauczania.

- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Londynie** w dniu 22 kwietnia 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Prawidłowość prowadzenia i przechowywania dokumentacji przebiegu nauczania w roku szkolnym 2022/2023.
- 2) Organizacja pracy Szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

- w **Szkole Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Monachium** w trybie zdalnym w dniu 3 sierpnia 2023 r. w następującym zakresie:

- 1) Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie uczniów w związku z sygnałem otrzymanym dnia 7 lipca 2023 r. od rodziców ucznia Szkoły.

Osoby kontrolujące wydały zalecenia dla każdej z ww. szkół.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych kontroli doraźnych:

1. Przygotować aneks do arkusza organizacji szkoły, uwzględniając stan faktyczny.
2. Przekazać do ORPEG listę uczniów zgodną ze stanem faktycznym, arkuszem organizacji roku szkolnego i spójną z zapisami w dziennikach lekcyjnych, opieczetowaną i podpisaną przez dyrektora.
3. Przekazać do ORPEG plan lekcji zgodny z arkuszem organizacji szkoły, przygotowany zgodnie z wytycznymi ORPEG.
4. Rzetelnie i systematycznie prowadzić dzienniki lekcyjne, zgodnie ze stanem faktycznym. Uzupełnić braki w dziennikach lekcyjnych.
5. Prowadzić księgi uczniów zgodnie z przepisami prawa.
6. Prowadzić arkusze ocen zgodnie z przepisami prawa.
7. Protokołować zebrania rady pedagogicznej w sposób rzetelny i pełny.
8. Prostować błędy i oczywiste omyłki w dokumentacji szkolnej zgodnie z przepisami prawa.

9. Przeszkolić radę pedagogiczną w zakresie TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnych).
10. Wypracować i ujednoczyć narzędzia do prowadzenia lekcji w trybie zdalnym.
11. Zastosować odpowiednią i efektywną w nauczaniu zdalnym metodykę prowadzenia zajęć.
12. Wybrać platformę do prowadzenia lekcji w trybie zdalnym, z uwzględnieniem jej możliwości, nowoczesności, atrakcyjności dla uczniów oraz bezpieczeństwa danych.
13. Wypracować i udostępnić uczniom szczegółowej i przejrzystej procedury logowania się do lekcji zdalnych.
14. Wypracować sposób realizacji ram programowych aktywizujących uczniów wszystkich klas w oddziale oraz efektywnie wykorzystać czas zajęć w grupach międzyklasowych.
15. Organizować pracę szkoły w sposób umożliwiający realizację ram programowych w grupach międzyklasowych zgodnie z przepisami prawa, zatwierdzonym arkuszem organizacji roku szkolnego i planem zajęć, w szczególności w zakresie liczby godzin poszczególnych zajęć w klasach.
16. Uaktualnić plan nadzoru pedagogicznego dyrektora szkoły w zakresie ustalonych przez Ministra Edukacji i Nauki podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2022/2023.
17. Podjąć uchwałę rady pedagogicznej w sprawie ustalenia sposobów wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022.
18. Zapoznać radę pedagogiczną z kompetencjami wszystkich organów szkoły zgodnie z przepisami prawa.
19. Wypracować wspólnie z radą rodziców zasady współpracy oraz procedury przepływu informacji pomiędzy organami szkoły, a także sposób ich dokumentowania.
20. Znowelizować regulaminu rady pedagogicznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
21. Poinformować radę rodziców o konieczności uchwalenia nowego regulaminu rady rodziców w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Współpraca dyrektora szkoły z radą rodziców w ww. kwestii.
22. Opracować procedurę przebywania rodziców na terenie szkoły.
23. Zapewnić współpracę pomiędzy organami szkoły w zakresie planowania, organizacji i realizacji wydarzeń i imprez szkolnych.

24. W trakcie prowadzonych zajęć aktywizować i pobudzać inicjatywę uczniów, w tym stwarzać warunki do wypowiedzi uczniów. Wykorzystywać potencjał wychowawczy tematu lekcji.
25. Ustalić przez nauczyciela roczną ocenę klasyfikacyjną z przedmiotu wiedza o Polsce zgodnie z przepisami prawa.

Informacje i dane

ORPEG jako organ sprawujący nadzór pedagogiczny występował do dyrektorów szkół polskich o przekazanie informacji i danych dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły.

1) Organizacja zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w szkołach polskich z uwagi na sytuację epidemiczną lub inne zdarzenie, które wystąpiło na danym terenie zagrażające zdrowiu lub bezpieczeństwu uczniów.

Z uwagi na działania wojenne na terytorium Ukrainy w roku szkolnym 2022/2023 dyrektorzy 3 szkół polskich: Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Kijowie, Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Moskwie oraz Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Mińsku, za zgodą organu prowadzącego tj. ORPEG, zawiesili zajęcia stacjonarne na okres całego roku szkolnego. Dyrektorzy ww. szkół polskich przekazali do ORPEG informacje dotyczące organizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w następującym zakresie: podstawowa platforma komunikacyjna nauczycieli z uczniami i rodzicami, wykorzystywane systemy i narzędzia, sposób prowadzenia zajęć, dostęp uczniów do narzędzi i przekazywanych materiałów wykorzystywanych w edukacji zdalnej, rozwiązywanie ewentualnych problemów, sposób odnotowywania frekwencji uczniów, zasady oceniania uczniów, forma i jak częstość przeprowadzania zebrań rady pedagogicznej, sposób informowania rodziców o postępach ucznia w nauce, sposób organizacji zebrań i konsultacji z rodzicami uczniów.

2) Awans zawodowy nauczycieli.

We wrześniu 2022 r. zebrano dane dotyczące awansu zawodowego nauczycieli szkół polskich. W roku szkolnym 2022/23 **115** nauczycieli odbywało staż na wyższy stopień awansu zawodowego na podstawie „starych” przepisów tj. przepisów sprzed 1 września 2022 r:

- 91 na stopień nauczyciela mianowanego, w tym 18 kierowników (od 14 października 2022 r. dyrektorów) szkół polskich;
- 24 na stopień nauczyciela dyplomowanego.

Ponadto **38** nauczycieli odbywało przygotowanie do zawodu nauczyciela na podstawie przepisów, które weszły w życie 1 września 2022 r., w tym 3 nauczycieli było w ostatnim roku przygotowania do zawodu nauczyciela po skróceniu tego okresu na mocy art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 1730).

We wrześniu 2022 r. **13** nauczycieli mianowanych wstępnie wyraziło chęć ubiegania się o stopień nauczyciela dyplomowanego w roku 2023 (sesji letniej lub jesiennej) na podstawie nowych przepisów.

3) Wdrażanie dziennika elektronicznego i innej dokumentacji szkolnej prowadzonej w formie elektronicznej.

W roku szkolnym 2022/2023 48 szkoły polskie dysponowały narzędziem – programem Mantica, umożliwiającym prowadzenie dziennika lekcyjnego w formie elektronicznej. W **27** szkołach polskich prowadzono dziennik **wyłącznie w formie elektronicznej**, w tym w 3 szkołach polskich, w których zajęcia odbywały się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość tj. w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Kijowie, Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Moskwie oraz Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Mińsku. Ww. szkoły otrzymały zgodę Dyrektora ORPEG na prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej na czas oznaczony tj. na okres jednego roku szkolnego.

3 wnioski dyrektorów szkół polskich o prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej począwszy od roku szkolnego 2023/24 na podstawie rozporządzenia MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 31 sierpnia 2017 r., poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664), po skontrolowaniu dzienników przez wizytatora, zostały rozpatrzone pozytywnie. 2 szkoły nie uzyskały przedmiotowej zgody Dyrektora ORPEG z uwagi na niedołączenie do wniosku dzienników w formie elektronicznej. Ponadto zgodę na prowadzenie dziennika wyłącznie

w formie elektronicznej w roku szkolnym 2023/24 otrzymały 3 szkoły, w których zajęcia odbywają się w trybie zdalnym z uwagi na sytuację polityczną i związane z tym zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli (Kijów, Moskwa, Mińsk). W wyniku podjętych działań ogółem 30 szkół w roku szkolnym 2023/24 prowadzi dziennik lekcyjny wyłącznie w formie elektronicznej.

Wnioski z kontroli dzienników i rekomendacje przekazane dyrektorom szkół:

1. Zapisy w dzienniku są kompletne.
2. Uczeń zapisany do szkoły w trakcie roku szkolnego zostaje wpisany w dzienniku na końcu listy uczniów (z datą przyjęcia do szkoły).
3. W przypadku skreślenia ucznia w ciągu roku szkolnego w dzienniku zaznaczona jest frekwencja ucznia do czasu jego skreślenia. Frekwencja ucznia do daty skreślenia jest wliczana do statystyki.
4. Uczeń skreślony przed klasyfikacją śródroczną lub roczną nie podlega klasyfikacji. Nie jest on wliczany do liczby uczniów sklasyfikowanych.
5. Z dziennika jasno wynika, kiedy zajęcia były prowadzone w trybie zdalnym czy hybrydowym. Zapisy są jednolite we wszystkich dziennikach szkoły.
6. Frekwencja na zajęciach w trybie zdalnym jest uwzględniana w podsumowaniu frekwencji (statystyce).
7. W planie lekcji określony jest czas rozpoczynania i kończenia poszczególnych lekcji.
8. Dziennik prowadzony jest zgodnie z zapisami w statucie szkoły:
 - a) Na każdym etapie edukacyjnym, w tym na pierwszym etapie edukacyjnym (edukacja wczesnoszkolna) wystawiane są oceny bieżące.
 - b) Oceny śródroczne nie są opatrzone znakami: +, -.
9. Przenosząc uczniów na nowy rok szkolny, należy zadbać o poprawną numerację i porządek alfabetyczny.
10. Do czasu uzyskania zgody Dyrektora ORPEG na prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej, równoległe prowadzony jest dziennik w formie papierowej. Zapisy w obu dziennikach są tożsame.
11. Wygenerowany plik pdf odzwierciedla zapisy w dzienniku papierowym.
12. Począwszy od pierwszego roku pracy z dziennikiem elektronicznym w terminie 10 dni od zakończenia roku szkolnego jest on zapisywany w formie dokumentu

elektronicznego na informatycznym nośniku danych. Dokument elektroniczny jest opatrzony podpisem elektronicznym.

Na podstawie § 7a ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646 z późn. zm.) dyrektor szkoły może wystąpić do Dyrektora ORPEG z wnioskiem o prowadzenie **księgi uczniów wyłącznie w postaci elektronicznej**. W roku szkolnym 2022/2023 **3** szkoły polskie, po uzyskaniu zgody Dyrektora ORPEG, prowadziły księgi uczniów wyłącznie w postaci elektronicznej.

Z uwagi na fakt, iż program Mantica, w którym prowadzony jest dziennik elektroniczny, nie umożliwia generowania elektronicznej księgi uczniów zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia, w Wydziale Nadzoru opracowano wzór elektronicznej księgi uczniów w pliku Excel i przekazano go dyrektorom szkół polskich. W wyniku tego działania 14 kolejnych szkół polskich wystąpiło z wnioskiem do Dyrektora ORPEG o prowadzenie ksiąg uczniów wyłącznie w formie elektronicznej począwszy od roku szkolnego 2023/24.

4) W roku szkolnym 2022/23 zebrano **dane** dotyczące **klasyfikacji śródrocznej** w szkołach polskich. Stwierdzono, że we wszystkich funkcjonujących szkołach polskich przeprowadzono śródroczną klasyfikację uczniów.

5) Systematycznie w ciągu całego roku szkolnego gromadzono i analizowano zmieniające się **dane** dotyczące **funkcjonowania nowo utworzonych szkół polskich na terenie Niemiec** w zakresie: liczba uczniów, liczba oddziałów, liczba nauczycieli, liczba pracowników niepedagogicznych, terminy zajęć i frekwencja uczniów, stopień zainteresowania szkołą, podjęte przez dyrektora szkoły działania w zakresie promocji szkoły w środowisku lokalnym, status siedziby szkoły.

Wspomaganie

1) Cyklicznie organizowano **konferencje i narady** dla dyrektorów szkół polskich za pośrednictwem aplikacji Teams. Przekazywano informacje oraz przeprowadzono **szkolenia** dotyczące m. in.:

- zmian w przepisach prawa (oddziały dziecięce w szkołach polskich, stanowisko dyrektora i wicedyrektora szkoły polskiej),
- nowelizacji statutów szkół polskich,
- elektronicznego obiegu dokumentów, w tym wykorzystania kwalifikowanego podpisu elektronicznego,
- arkusza organizacji szkoły w kontekście wprowadzenia nowego narzędzia,
- ochrony danych osobowych,
- doskonalenia i uzupełnienia kwalifikacji nauczycieli,
- awansu zawodowego szkół polskich,
- awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą (rozdział 3b KN), w szczególności funkcji opiekuna stażu i mentora,
- prowadzenia dziennika elektronicznego i elektronicznej księgi uczniów,
- patrona szkoły,
- projektu Instytutu Pileckiego *Przystanek historii*,
- przedsięwzięć i projektów Ministerstwa Edukacji i Nauki realizowanych w ORPEG: *Poznaj Polskę – kraj rodzinny*, *Laboratoria przyszłości*, *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa*.

Dyrektorzy szkół polskich mieli możliwość zadawania pytań, wskazywania obszarów wymagających wsparcia, jak również zgłaszania wniosków.

2) Systematycznie przekazywano informacje o istotnych zagadnieniach dotyczących funkcjonowania szkół polskich, w tym zmianach przepisów prawa, jak również wzory przydatnych dokumentów w tzw. miesięcznej **korespondencji seryjnej**.

4) Jednocześnie dyrektorzy i nauczyciele szkół polskich mogli korzystać z **merytorycznego wsparcia** wizytatorów i innych pracowników ORPEG, w zależności od potrzeb, poprzez kontakt telefoniczny lub mailowy **na bieżąco**, m.in. w zakresie:

- wypełniania arkusza organizacji szkoły w aplikacji Power Apps (nowe narzędzie) oraz nanoszenia zmian, wymaganych w trakcie roku szkolnego zgodnie z nowymi okolicznościami powstałymi w szkole,
- wypełniania dziennika lekcyjnego, arkuszy ocen, ksiąg uczniów oraz innej dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej,
- realizowania ram programowych kształcenia uzupełniającego w poszczególnych klasach oraz w grupach międzyoddziałowych,
- procedury nowelizacji statutu,
- zasad awansu zawodowego nauczycieli,
- oceny pracy nauczyciela.

5) W ramach wspomagania członkowie rad pedagogicznych szkół polskich oraz szkół w Polsce uczestniczyli w wybranych **szkoleniach, kursach doskonalących i kwalifikacyjnych** oferowanych przez ORPEG Polonijne Centrum Nauczycielskie (dalej: „PCN”), jak również inne instytucje szkoleniowe.

W roku szkolnym 2022/2023 w ORPEG PCN przeprowadzono 130 szkoleń, w tym 108 szkoleń prowadzonych techniką e-learningową (96 kursów doskonalących i webinarów oraz 12 kursów kwalifikacyjnych), 11 kursów stacjonarnych poza Polską oraz 13 szkoleń stacjonarnych w Polsce.

Największym zainteresowaniem wśród nauczycieli szkół polskich cieszyły się następujące szkolenia:

Jak budować w sobie motywację do pracy;

3 × P, czyli preferencje, psychologia i percepcja uczniów – style uczenia się i dobór metod nauczania/uczenia się dla uczniów polonijnych na kolejnych etapach edukacyjnych;

Doskonalenie sposób monitorowania pracy szkoły;

Mówić, gadać, opowiadać... Rozwijamy sprawności językowe i uczymy komunikacji na lekcjach języka polskiego – z wykorzystaniem storytellingu;

Praca z lekturą w edukacji wczesnoszkolnej;

Jak rozpoznać trudności edukacyjne ucznia i jak wspierać jego proces uczenia się;

Nauczycielu zaprzyjaźnij się ze swoimi emocjami;

Jak radzić sobie ze stresem i nadmiarem obowiązków? Profilaktyka;

Niezbędne elementy sprawozdawczości pracy szkoły;

Kim jest współczesny nauczyciel języka polskiego jako obcego za granicą? Kreatywność jako wyzwanie nauczyciela i lektora;

Nauczyciele szkół polskich od września do grudnia 2022 brali udział w drugiej edycji szkoleń z cyklu *Akademia Edukacji Polonijnej*, a od kwietnia do sierpnia 2023 r. w trzeciej edycji. Szkolenia w formule webinarium online mają za zadanie pomóc nauczycielom w zdobywaniu nowej wiedzy i umiejętności, jak również stanowią element ich rozwoju osobistego. Szkolenia prowadzą specjaliści z dziedziny pedagogiki, psychologii oraz terapeutów, wykładowcy akademicki i edukatorzy.

6) Wspomaganie dyrektorów szkół polskich w zakresie oceny pracy nauczyciela

Z uwagi na nowe przepisy dotyczące oceny pracy nauczyciela, które weszły w życie 1 września 2022 r., Wydział Nadzoru przeprowadził konferencję szkoleniową pt. *Ocena pracy nauczyciela szkoły polskiej*. Po przeprowadzonym szkoleniu dyrektorzy szkół polskich otrzymali prezentację multimedialną zawierającą procedurę oceny pracy nauczyciela szkoły polskiej oraz nagranie konferencji. Nadto przygotowano i przekazano wzory następujących dokumentów:

1. Zawiadomienie o wszczęciu procedury oceny pracy.
2. Wskazanie kryterium oceny pracy przez nauczyciela.
3. Wniosek nauczyciela o dokonanie oceny pracy.
4. Informacja dyrektora o dodatkowym kryterium oceny pracy.
5. Zawiadomienie rady rodziców.
6. Opinia rady rodziców o pracy nauczyciela.
7. Wniosek o opinię mentora.
8. Wniosek o opinię samorządu uczniowskiego.
9. Arkusz pomocniczy do oceny pracy nauczyciela.
10. Projekt karty oceny pracy.
11. Pismo o uwzględnieniu/nieuwzględnieniu uwag i zastrzeżeń do projektu oceny.
12. Karta oceny pracy.

7) Wspomaganie dyrektorów szkół polskich i nauczycieli ubiegających się o wyższy stopień awansu zawodowego.

Dużym wyzwaniem było wejście w życie nowych przepisów dotyczących awansu zawodowego nauczycieli, przy jednoczesnym obowiązywaniu niektórych przepisów dotychczasowych. W celu zapoznania dyrektorów i nauczycieli szkół polskich z nowymi przepisami, a także przypomnienia procedur dotychczas obowiązujących, w szczególności związanych z zakończeniem stażu i wszczęciem postępowania administracyjnego, Wydział Nadzoru przeprowadził 4 konferencje szkoleniowe o następującej tematyce:

- 1. Procedura organizacji postępowania w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego w ORPEG - nowe przepisy;*
- 2. Procedura organizacji postępowania w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego w ORPEG - nowe przepisy;*
- 3. Procedura organizacji postępowania w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego w ORPEG – „stare” przepisy;*
- 4. Procedura organizacji postępowania w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego w ORPEG - „stare” przepisy.*

Po przeprowadzonych szkoleniach dyrektorzy szkół polskich oraz zainteresowani nauczyciele otrzymali prezentacje multimedialne zawierające stosowne procedury oraz nagrania konferencji. Nadto przygotowano i przesłano zainteresowanym wzory następujących dokumentów:

1. Oświadczenie rodzica o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych dziecka uczestniczącego w lekcji pokazowej;
2. Zarządzenie dyrektora szkoły w sprawie powołania komisji obserwującej zajęcia przeprowadzone przez nauczyciela początkującego w drugim roku przygotowania do zawodu;
3. Zawiadomienie nauczyciela o wymiarze i terminie zajęć pokazowych w drugim roku przygotowania do zawodu;
4. Zawiadomienie członków komisji obserwującej zajęcia w drugim roku;
5. Arkusz obserwacji zajęć (w drugim roku przygotowania do zawodu);

6. Zarządzenie dyrektora szkoły w sprawie powołania komisji opiniującej zajęcia przeprowadzone przez nauczyciela początkującego w ostatnim roku przygotowania do zawodu;
7. Zawiadomienie nauczyciela o terminie zajęć pokazowych w ostatnim roku przygotowania do zawodu;
8. Zawiadomienie członków komisji opiniującej zajęcia w ostatnim roku;
9. Karta oceny przeprowadzonych przez nauczyciela zajęć w obecności komisji w ostatnim roku odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela;
10. Opinia o przeprowadzonych zajęciach (w ostatnim roku przygotowania do zawodu);
11. Wniosek o ponowne przeprowadzenie zajęć (w przypadku oceny negatywnej);
12. Zaświadczenie dyrektora, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 6 września 2022 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z 2022 r. poz. 1914);
13. Wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego (nowe przepisy);
14. Oświadczenie o zmianie nazwiska (jeśli dotyczy);
15. Wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego (nowe przepisy);
16. Zaświadczenie dyrektora szkoły po zakończeniu stażu;
17. Wzór pisma do rady rodziców w sprawie dokonywanej oceny dorobku zawodowego nauczyciela;
18. Wzór opinii rady rodziców o pracy nauczyciela;
19. Wzór oceny dorobku zawodowego;
20. Wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego („stare przepisy”);
21. Wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego („stare przepisy”).

Do 31 października 2022 r. wniosek o wszczęcie postępowania odpowiednio egzaminacyjnego lub kwalifikacyjnego na wyższy stopień awansu zawodowego do Dyrektora ORPEG złożyło:

- 3 nauczycieli kontraktowych,
- 1 nauczyciel mianowany.

W wyniku przeprowadzonych postępowań w sesji jesiennej w sumie 4 nauczycieli uzyskało wyższy stopień awansu zawodowego.

Do 30 czerwca 2023 r. wnioski o wszczęcie postępowania odpowiednio egzaminacyjnego lub kwalifikacyjnego na wyższy stopień awansu zawodowego do Dyrektora ORPEG złożyło:

- 44 nauczycieli kontraktowych, w tym 12 dyrektorów szkół polskich,
- 8 nauczycieli mianowanych po odbyciu stażu na stopień nauczyciela dyplomowanego;
- 7 nauczycieli mianowanych na podstawie nowych przepisów, w tym 4 dyrektorów szkół polskich;
- 2 nauczycieli początkujących po odbyciu przygotowania do zawodu nauczyciela.

Łącznie w ORPEG w sesji letniej przeprowadzono 61 postępowań na wyższy stopień awansu zawodowego i wydano tyleż aktów nadania stopnia awansu.

Ogółem w roku szkolnym 2022/23 w ORPEG **65** nauczycieli, w tym 16 dyrektorów szkół polskich, uzyskało wyższy stopień awansu zawodowego.

W roku szkolnym 2022/2023 do ORPEG wpłynął jeden wniosek o nadanie stopnia nauczyciela mianowanego na mocy art. 9a ust. 5 KN. Nauczyciel spełniał wszystkie wymagania (nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy i legitymujący się co najmniej 5-letnim okresem pracy w szkole wyższej) i z dniem nawiązania stosunku pracy w szkole tj. 1 września 2023 r. uzyskał stopień nauczyciela mianowanego.

6) Wspomaganie nauczycieli szkół za granicą

Od 1 stycznia 2021 r. możliwość awansu zawodowego otrzymali nauczyciele szkół za granicą tj. nauczyciele języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach prowadzonych przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania powierzył Dyrektorowi ORPEG realizację zadania awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą. ORPEG jako jedyna jednostka podległa Ministrowi posiada uprawnienia do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu

awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą, w tym do wydawania decyzji administracyjnych w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczycielowi szkoły za granicą albo odmowy jego nadania.

W ramach realizacji powierzonego zadania oraz pracy nad systemem teleinformatycznym do obsługi zadania ORPEG podjął następujące działania:

- analiza zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Nauki z dnia 13 grudnia 2022 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli szkół za granicą;
- kontynuacja współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za budowę, udoskonalanie oraz uaktualnianie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania związane z awansem zawodowym szkół za granicą;
- analiza sprawozdań i weryfikacja dokumentacji związanej z zakończeniem stażu oraz opracowanie oceny realizacji planu rozwoju zawodowego nauczycieli;
- przeprowadzenie postępowań egzaminacyjnych.

W rezultacie powyższych działań:

- we wrześniu 2022 roku 18 nauczycieli szkół za granicą rozpoczęło awans na stopień nauczyciela mianowanego;
- zawarto 28 umów cywilnoprawnych z nauczycielami, którzy zostali wpisani na listę prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz zostali wyznaczeni do pełnienia funkcji mentora lub opiekuna stażu nauczyciela szkoły za granicą;
- wydano 18 aktów nadania stopnia nauczyciela mianowanego na podstawie odbytego stażu i rozmowy egzaminacyjnej;
- wydano 7 aktów nadania stopnia awansu zawodowego na podstawie znaczącego dorobku zawodowego i odpowiedniego okresu prowadzenia zajęć w szkole za granicą.

Dla mentorów i opiekunów stażu nauczycieli szkół za granicą ORPEG zorganizował w Warszawie konferencję w dniach 16 – 19 sierpnia 2023 r., podczas której Wydział Nadzoru przeprowadził dla uczestników szkolenia w zakresie:

- 1. Struktura organizacyjna ORPEG z uwzględnieniem celów statutowych oraz kompetencji poszczególnych wydziałów;*
- 2. Zadania mentora i opiekuna stażu z uwzględnieniem wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego i zasad przygotowania planu rozwoju zawodowego.*

Ponadto przeprowadzono ankietę dotyczącą pełnienia funkcji mentora i opiekuna stażu oraz potrzeb szkoleniowych uczestników konferencji. Jednocześnie pracownicy Wydziału Nadzoru służyli pomocą w trakcie konferencji i udzielali indywidualnych konsultacji.

Dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą

Warszawa, 13 października 2023 r.